

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين و صلي الله علي سيدنا محمد و آله الطاهرين

یادآوری: ادامه بررسی مسئله پنجم کتاب العروة الوثقی یا شک در تحقق مسافت شرعی و لزوم یا عدم لزوم
فحص و اختبار در شبهات موضوعیه؛

بحث رسید به این مسئله که آیا در مورد کسی که شک در تحقق مسافت شرعی دارد و شبهه، شبهه موضوعیه است آیا اختبار لازم است یا لازم نیست؟ آیا فحص لازم است یا لازم نیست. یک کسی از وطنش یک مقداری راه را رفته، کیلومترها را رفته، نمی‌داند که آیا مسافت شرعی محقق شد تا نماز قصر بر او واجب باشد یا مسافت شرعی محقق نشد آیا اینجا سؤال کردن از دیگران و تفحص واجب است یا واجب نیست؟

عرض کردیم که مرحوم سید(ره) در کتاب العروة الوثقی می‌فرماید «الاقوي وجوب الاختبار» است. عده زیادی مثل مرحوم امام خمینی(ره) مثل مرحوم آقاي بروجردی(ره)، اینها می‌گویند احتیاط در وجوب اختبار و وجوب سؤال است. برخی هم مثل مرحوم آقاي خوئی(ره) می‌فرمایند که اقوي عدم وجوب الاختبار است.

بررسی یک سوال: آیا جریان اصول عملیه، در شبهات موضوعیه متوقف بر فحص است؟

خوب حالا این مسئله ریشه‌اش برمی‌گردد به اینکه آیا در شبهات موضوعیه، فحص لازم است یا لازم نیست این یک بحث خیلی مهمی است که اساساً آیا در شبهات موضوعیه فحص لازم است؟ خوب شما قبل از اینکه اصالة الطهارة را جاری کنید، اصالة الحلیه را جاری کنید، اصالة البرائة را جاری کنید، هر اصلی از اصول موضوعیه را بخواهید جاری کنید آیا جریان اصول عملیه، در شبهات موضوعیه متوقف است بر اینکه انسان اول فحص بکند یا اصلاً لازم نیست؟

در اینجا یک کسی که یک مقدار راه را رفته، تا شک می‌کند که آیا مسافت واقع شد یا نه، بگوییم آیا فحص لازم هست یا نیست؟ استصحاب می‌کند عدم تحقق مسافت شرعی را و بلافاصله با این استصحاب، علم اجمالی او منحل می‌شود. اگر گفتیم فحص لازم است یعنی قبل الفحص این استصحاب نمی‌تواند این علم اجمالی را منحل کند، شما باید اول فحص بکنید، اگر اول فحص کردید و به حالت شک باقی ماندید، استصحاب جاری کنید استصحاب که جاری کردید آنگاه علم اجمالی شما منحل خواهد شد. پس ببینید این مسئله فحص و عدم فحص، این یک جنبه صناعی دارد. به عبارت دیگر:

در شبهات بدوی: عدم وجوب فحص، از باب تسهیل برای مکلفین است؛

حالا یک مواردی هست علم اجمالی نیست مواردی که اصلاً علم اجمالی نیست یک گوشتی جلوی ماست نمی‌دانیم حلال است یا حرام، اینجا امکان اینکه من سؤال کنم این گوشت را چه کسی ذبح کرده و چه کسی ذبح نکرده، در شبهه موضوعیه دارم عرض می‌کنم، امکانش هم وجود دارد. خب حالا آیا بیایم اصالة الحلیه را جاری کنیم؟ بگویم فحص لازم نیست. در شبهات بدوی، این یک تسهیلی برای مکلف است که مکلف در شبهات بدویه، بلافاصله اصل جاری می‌کند یک جایی شک داری نجس است یا طاهر، می‌تواند از کسی که آنجا صاحبخانه است سؤال کند اما سؤال هم نمی‌کند اصالة الطهاره را جاری می‌کند. در شبهات بدویه مجرد یک تسهیلی است اگر گفتیم فحص لازم نیست.

در شبهات مقرون به علم اجمالی؛

در شبهات مقرون به علم اجمالی این اثر را دارد که اگر گفتیم فحص، لازم است قبل از فحص، اجرای اصل موجب انحلال علم اجمالی نمی‌شود؛ بعد از فحص، اجرای اصل موجب انحلال علم اجمالی می‌شود.

بررسی لزوم و عدم لزوم فحص در شبهات موضوعیه، ضمن دو مطلب؛

ببینید این زیاد به گوش شما خورده که در شبهات موضوعیه فحص لازم نیست. اصل این بحث را هم در خاتمه اصول عملیه که شرائط اصول را بیان می‌کنند در علم اصول آنجا مطرح کردند. فقها هم یک مواردی را در فقه ذکر کردند. از یک طرف یک جمله اینچنینی معروف است که «فحص در شبهات موضوعیه لازم نیست» حالا بعضی‌ها گفتند اجماعی است بعضی ارسال مسلمات گرفتند، بعضی‌ها یک درجه آمدند پائین‌تر گفتند مشهور این است.

مطلب اول: تبیین هشت مورد از موارد وجوب فحص در شبهات موضوعیه؛

از طرف دیگر همین مشهوری که می‌گویند فحص در شبهات موضوعیه لازم نیست یک مواردی را در شبهات موضوعیه گفتند فحص لازم است حالا خوب است به بعضی از این موارد یک اشاره‌ای بکنم.

مورد اول: مسئله شک در تحقق مسافت شرعی؛

یک موردش همین مورد مسافت هست مثل مرحوم سید(ره) که موارد زیادی می‌گوید فحص در شبهات موضوعیه لازم نیست اما اینجا که می‌رسد می‌گوید اگر کسی شک دارد که مسافت شرعی محقق شد یا نه، اقوی وجوب فحص و اختبار و سؤال است. این یک مورد.

مورد دوم: مسئله استطاعت در حج؛

فرع دوم در بحث استطاعت در حج است خوب این مسئله را مردم زیاد سؤال می‌کنند. اگر یک کسی نمی‌داند اموالی که دارد به اندازه استطاعت هست یا نیست اصلاً یک کسی نمی‌داند که چقدر مال دارد یا می‌داند چقدر مال دارد اما نمی‌داند به اندازه مصرف حج هست یا نه. حالا این مسئله‌ای که سید(ره) در کتاب العروة الوثقی دارد این است «إذا شكَّ في مقدار ماله و أنه وصل إلي حدِّ الإِستِطاعه أو لا» نمی‌داند این مالش به اندازه‌ای که این مستطیع باشد هست یا نیست. «هل يجب عليه الفحص أم

لا؟» آیا باید تفحص بکند؟ آیا باید برود بررسی بکند ببیند چقدر پول دارد، مخارج حج به اندازه استطاعت هست یا نه؟ می‌فرماید «وَجَهَانِ أَحْوْطُهُمَا ذَلِكُ» اینجا احتیاط می‌کند مرحوم سید(ره) می‌فرماید احوط این است که باید فحوص بکند.

در مسئله قصد مسافت می‌گوید اقوی، اینجا می‌گوید احوط. عده‌ای مثل خود مرحوم امام خمینی(ره) که در مسئله 20 کتاب تحریر الوسیله می‌فرماید: «لَوْ شَكَّ أَنْ مَالَهُ وَصَلَ إِلَى حَدِّ الْإِسْطَاعَةِ» اگر کسی شک کند مالش به اندازه استطاعت هست یا نه، یعنی نمی‌داند که چقدر مال دارد می‌گویند تو یک میلیون داری ده میلیون داری؟ می‌گوید نمی‌دانم. «أَوْ عَلِمَ مَقْدَارَهُ» می‌داند ده میلیون دارد اما نمی‌داند «وَشَكَّ فِي مَقْدَارِ مَصْرَفِ الْحَجِّ وَ أَتَى يَكْفِيَهُ» آیا این ده میلیون برای حج کافی است یا نه؟ این را نمی‌داند. خوب امام خمینی(ره) می‌فرماید: «يَجِبُ عَلَيْهِ الْفَحْصُ عَلَى الْأَحْوَطِ» در همین قصد مسافت امام احتیاط می‌کند. در مسئله شک در استطاعت هم احتیاط می‌کند.

خب این دو مورد. دو مورد الان شبهه، شبهه موضوعیه است. در این دو مورد یا فتوا دادند آقایان، یا احتیاط می‌کنند وجوب فحص را، البته مرحوم آقای خوئی(ره) در همه اینها می‌فرماید اقوی این است که فحص لازم نیست که حالا کلام ایشان را ذکر خواهیم کرد. هنوز به ادله نرسیده‌ایم و فروعی را می‌گوییم که در این فروع با اینکه مشهور قائلند به اینکه فحص در شبهات موضوعیه لازم نیست همین مشهور یک مواردی را گفتند فحص لازم است حالا به نحو فتوایی یا به نحو احتیاطی. یکی از چیزهایی که در استنباط خیلی دخالت دارد، از مرحوم شیخ انصاری(ره) ما یاد گرفتیم، اول یک تتبعی است در بعضی از فروع. فقیه، اول باید یک تتبعی بکند، ببیند چه خبر است، ببیند فقها چه کردند، حالا یا به قول یکی از بزرگان که می‌گفت معلوم نیست چه آشی پختند اینجا. ببینید چکار کردند. این فرع دوم.

مورد سوم: مسئله غسل جنابت؛

باز مورد سوم که شبهه موضوعیه است، باز می‌گویند اختبار لازم است، در بحث غسل جنابت «إِذَا شَكَّ فِي خَارِجِ أَنَّهُ مَنِيٌّ أَمْ لَا» یک کسی اگر یک مایعی از او خارج شده نمی‌داند این منی هست تا غسل جنابت بر او واجب باشد یا نیست «إِخْتَبَرْ بِالصِّفَاتِ» این برایش واجب است اختبار، باید اختبار کند «مِنَ الدَّقِّقِ وَ الْفَتُورِ وَ الشَّهْوَةِ» باید ببیند که صفات ثلاثه، حالا یا یکی از اینها اینجا موجود است یا موجود نیست. در فرضی که شک دارد که این مایع، منی هست یا منی نیست، باز خود مرحوم سید(ره) فرموده «إِخْتَبَرْ بِالصِّفَاتِ» عرض کنم که در بحث غسل جنابت آمده مطرح کرده. این هم یک مورد. عرض کردیم موارد را ببینید.

مورد چهارم: مسئله مسافرت تابع؛

باز در آن کسی که از نظر مسافرت تابع دیگری است حالا یا بالاختیار یا قهراً، مثل خادمی که همراه مولایش می‌رود سفر یا زوجه‌ای که همراه شوهرش می‌رود سفر یا اولادی که همراه أبوینش یا پدرش می‌رود سفر، حالا یا قهراً می‌رود یا اسیری که می‌برندش، حالا یا قهراً یا اختیاراً، حالا اینجا بحث این است که آیا خود این تابع، خودش هم قصد مسافت بکند یا نه؟ می‌گویند بله باید قصد بکند. آیا اختبار بر این واجب هست یا نه؟ مرحوم سید می‌فرماید: «وَيَجِبُ الْإِسْتِخْبَارُ مَعَ الْإِمَّاكُنِ» باید استخبار بکند، بپرسد حالا اینجائی که داریم می‌رویم یا دارید من را می‌برید به اندازه مسافت هست یا به اندازه مسافت نیست؟ می‌فرماید «يَجِبُ الْإِسْتِخْبَارُ».

مورد پنجم: مسئله حد نصاب زکات؛

باز مورد دیگری که فرمودند در شبهه موضوعیه، فحص لازم است در باب زکات است. اگر کسی که نمی‌داند که آیا مالی که دارد به حد نصاب رسیده یا نرسیده؟ این فرمودند باید فحص بکند. ببیند که آیا به حد نصاب رسیده یا نرسیده؟ این هم شبهه، شبهه موضوعیه است. یک کسی گندمی دارد، نقدینگی دارد، طلا دارد، نقره دارد، این اگر فحص بکند ممکن است به این نتیجه برسد، اگر فحص نکند باید شک بکند. آیا اینجا به مجرد شک می‌تواند بگوید اصل عدم بلوغ است و به حد نصاب نیست و دیگر نیاید زکات بدهد؟! خوب برخی از فقها مثل مرحوم صاحب جواهر(ره) یا به تبع ایشان مرحوم آقای بروجردی(ره) و اینها می‌فرمایند این اصلاً خروج از دین لازم می‌آید و این اشکال را کردند که حالا عبارت ایشان را هم ذکر خواهیم کرد ان شاءالله. صاحب جواهر(ره) می‌فرماید در این مورد در همین بحث زکات و اینها دیگر اگر فحص نشود اصلاً شریعت از بین می‌رود یا در جلد 15 جواهر صفحه 196 می‌فرماید که «إذ هو كما تري فيه إسقاط لكثير من الواجبات».

مورد ششم: مسئله شک در وجود زائد بر مؤونه؛

مورد دیگر در رابطه با خمس است، یک کسی نمی‌داند که آیا زائد بر مؤونه در اموالش هست یا نه؟ مشغول کار است، اموال و سودهایی هم بدست آورده و یک مقدارش را صرف زندگی‌اش کرده، نمی‌داند زائد بر مؤونه دارد یا نه، باید بنشیند حساب و کتاب دفتری‌اش را کاملاً بررسی بکند؛ اینجا فرمودند واجب است این کار را انجام بدهد. با اینکه گفتند شبهه، شبهه موضوعیه است اما گفتند فحص لازم است و لذا شما می‌بینید این بازاری‌های متدین، اینها دو سه روز مانده به سال خمسی‌شان اینها می‌نشینند دفاترشان را کاملاً بررسی می‌کنند تا ببینند زائد بر مؤونه چقدر هست و خمسش را بپردازند. این هم باز مسئله در باب خمس است در زائد بر مؤونه. این چند مورد مواردی است که من پیدا کردم در شبهات موضوعیه، آقایان فتوا می‌دهند یا کثیرشان به آن احتیاط می‌کنند.

مورد هفتم: مسئله وقوع طلوع فجر؛

یک مورد دیگری که الان یادم افتاد در بحث طلوع فجر است. در بحث طلوع فجر، برخی البته می‌گویند. الان کسی نمی‌داند که فجر شده تا امساک برایش واجب باشد یا فجر نشده، مشهور می‌گویند اختبار لازم نیست این لازم نیست برود در باز بکند ببیند صدای اذان می‌آید نمی‌آید، فجر شده نشده، همین مقدار که شک دارد می‌تواند خوردن داشته باشد، امساک واجب نیست. ولی بعضی‌ها گفتند که اینجا لازم است البته این هم در مسئله طلوع فجر، باز بعضی‌ها فتوا دادند.

مورد هشتم: مسئله عدم مانع در وضو؛

عرض می‌کنم که در هنگام وضو، خوب این از مواردی هست که در مثال‌های قبلی باید می‌آوردیم یکی از مواردی هم که می‌گویند فحص واجب است و این خیلی هم مبتلا به است آیا اگر کسی بخواد وضو بگیرد باید فحص بکند ببیند در اعضاء وضوی او مانع وجود دارد یا نه؟ می‌فرمایند بله فحص واجب است در اینکه آیا مانع وجود دارد یا نه، می‌فرمایند که «و الفحص عن المانع» البته «إذا شك في وجوده» وقتی شک در وجودش می‌کند.

این یک مواردی که گفتند فحص لازم است.

مطلب دوم: تبیین سه مورد از موارد عدم وجوب فحص در شبهات موضوعیه؛

آن وقت مواردی هم که لازم نیست، آن هم موارد زیادی است:

مورد اول: مسئله طهارت و نجاست؛

مشهورترینش در بحث طهارت و نجاست هست. که در شبهه موضوعیه لازم نیست کسی اختبار بکند. چند مورد دیگر را هم حالا من عرض بکنم.

مورد دوم: مسئله شک در وقوع حیض؛

یک موردش در زن در اثناء نماز است اگر زن در اثناء نماز، حیض شد نمازش باطل است باید رها بکند. اگر شک دارد حیض شده یا نه، نمازش صحیح است حالا اگر یک زنی در اثناء نماز، احتمال می‌دهد که حیض شده یعنی شک دارد که حیض شده یا نه، اینجا فحص واجب است یا واجب نیست؟ اینجا فتوا می‌دهند آقایان که فحص واجب نیست.

مورد سوم: مسئله رؤیت هلال ماه رمضان؛

در رؤیت هلال، آنجا هم محل بحث است که غالباً مشهور قائل به استحباب هستند بعضی‌ها در رؤیت هلال ماه رمضان قائل به وجوبند. منتها قول نادر است قول مشهور نیست. چون فحص لازم نیست در رؤیت هلال.

بررسی اقوال فقها درباره فحص در شبهات موضوعیه، ضمن هشت قول؛

خوب عرض کردم این جمله که «فحص در شبهات موضوعیه لازم نیست» مشهور بین فقهاست، اولاً قدما متعرض این بحث نشدند یعنی در کلمات قدما در اینکه آیا فحص در شبهات موضوعیه واجب است یا نه، شما تعرضی در کلمات فقها نمی‌بینید این در کلمات متأخرین آمده، ولی مع ذلک، ادعای اجماع و تسالم شده که حالا این را بررسی خواهیم کرد در ادله.

(روش بحث این است اول یک اجمالی راجع به آن فرع توضیح می‌دهند مثل تتبعی که مرحوم شیخ انصاری(ره) دارد یعنی واقعاً روش اجتهادی شیخ انصاری(ره) را بررسی کنیم این را می‌بینیم، اول تتبع، بعد اقوال، اصلاً ببینیم اقوال چیست و اقوال را که مطرح کردیم بعد برویم سراغ ادله، یعنی ترتیب فنی این است من الان یک مواردی و یک نظائری را از طرفین گفتم، کجا؟ در شبهه موضوعیه، اتفاقاً شاید بعداً از شما سؤال بشود در امتحانات که در شبهه موضوعیه جائی را سراغ دارید که بگویند فحص لازم است؟ شما از خیلی از بزرگان پرسید خیلی‌ها این در ذهنشان نیست، می‌گویند نه فحص لازم نیست. این استثناءها و این موارد در ذهن شریفان باشد. اقوال را الان داریم بیان می‌کنیم، اقوال که تمام شد می‌رویم سراغ ادله، ادله که تمام شد می‌رویم سراغ نظر مختار.) حال باید دید در اینجا اقوال چیست؟ وقتی من کلمات را ملاحظه کردم اگر بخواهیم خیلی با دقت تفکیک کنیم بعضی‌هایش را می‌شود مندمج در بعضی دیگر کرد. هشت تا قول وجود دارد:

قول اول، نظریه مشهور: فحص در شبهات موضوعیه مطلقاً واجب نیست؛

قول اول همین است که مشهور قائلند و می‌گویند فحص در شبهات موضوعیه مطلقاً واجب نیست حتی همین مواردی که

عرض کردیم. قائلش هم مثل مرحوم آقای خوئی (قدس سره) است. در این بحث مسافت، در بحث زکات، در بحث خمس، در بحث طلوع فجر، در مواردی که گفتیم که آقایان دیگر می‌گویند فحص لازم است، این یک قول است که فحص در شبهات موضوعیه مطلقاً واجب نیست.

قول دوم، نظریه محقق یزدی(ره): فحص در غیر از موارد مذکور لازم نیست؛

همین قول مثل مرحوم سید(ره) و بعضی دیگر، اینها می‌گویند فحص لازم نیست الا در این موارد. در همین قصد مسافت، در زکات، در خمس، در حج، داریم الان قول دوم را می‌گوییم مثل مرحوم سید و من تبع سید(ره) است که می‌گویند فحص لازم نیست مگر در این موارد خاصه. اما ببینید کسانی که مثل مرحوم سید(ره)، مثل مرحوم امام خمینی(ره)، اینها فتوا می‌دهند یا احتیاط می‌کنند فحص را، یک قیدی می‌زنند تا مادامی که مستلزم حرج نباشد.

قول سوم، نظریه بعض الفقها: فحص فقط در باب طهارت و نجاست لازم نیست؛

در کلمات برخی از اساتید و فقها هست می‌گویند فحص فقط در باب طهارت و نجاست لازم نیست، تصریح کردند در فرمایشاتشان، گفتند فحص فقط در باب طهارت و نجاست لازم نیست. مرحوم آقای منتظری(قدس سره) در این کتاب خمس و انفالشان این نظر را دارد. و لذا یکی از اقوالی که در مسئله وجود دارد این است که فحص در شبهه موضوعیه در خصوص طهارت و نجاست لازم نیست با‌استناد همین روایت زارره.

قول چهارم، نظریه محقق بروجردی(ره): فحص در شبهات موضوعیه لازم نیست مگر در موارد مربوط به اموال شرعی؛

قول چهارم این است که گفتند فحص در شبهات موضوعیه لازم نیست الا جائی که مربوط به اموال و حقوق شرعی بشود، مرحوم آقای بروجردی(قدس سره) این نظر را در همین کتاب البدر الزاهر دارد. ایشان می‌فرماید هر جا فحص مربوط به اموال است، خوب یک مالی هست نمی‌دانی که مال خودت هست یا مال دیگری، نمی‌توانی تصرف بکنی باید فحص بکنی؛ خمس واجب است یا نه؟ باید فحص بکنی؛ زکات واجب است یا نه؟ باید فحص بکنی. ایشان می‌فرماید ما قطع به وجوب فحص در دائره اموال و حقوق شرعی داریم. این را در همین کتاب البدر الزاهر فرمودند.

قول پنجم، نظریه بعض المحشین: فحص در مواردی که عادتاً با فحص مشخص می‌شود واجب است؛

در بعضی از حواشی آمده «يجب الفحص في ما لا يعلم عادتاً الا به» ما یک چیزهایی داریم یک موضوعاتی که اصلاً قوام آن موضوع به فحص است می‌گوییم مستطیع. خوب من باید فحص کنم ببینم مستطیع شدم یا نه. قوام استطاعت به فحص است آیا من غنی‌ام یا فقیر؟ قوام این عنوان و عناوین متقوم به فحص است. این هم یک قول و احتمال. قول سید(ره) در آن موارد خاصه است قول سید(ره) ضابطه نمی‌دهد. زیرا سید(ره) می‌گوید الا در همین قصد مسافت و حج و اینها. اما این قول یک عنوان کلی است. «في ما لا يعلم عادتاً الا به» مثلاً فرض کنید سید(ره) در بحث حیض بفرماید زنی که در اثنای نماز شک می‌کند حائض هست یا نه، واجب نیست اما روی این قول واجب می‌شود.

قول ششم، نظریه محقق سبزواری(ره): وجوب فحص مختص شبهاتی است که مکلف عرفاً در معرض وقوع در خلاف واقع است؛

قول بعدی را مرحوم آقاي سبزواري(ره) در کتاب المهدّب دارد. «وجوب الفحص في كلّ شبهة لها معرضة عرفية في خلاف الواقع» مي‌فرماید در شبهاتی که در معرض این است که اگر انسان فحص نکند در خلاف واقع قرار بگیرد، اینجا فحص واجب است.

قول هفتم، نظریه محقق لنکرانی(ره): تمام اصول عملیه عقلی، مشروط به فحص اند ولی در اصول عملیه شرعی فحص لازم نیست؛

قول بعدی را مرحوم والد ما(رضوان الله تعالی علیه) فرمودند در کتاب تفصیل الشریعة ایشان می‌فرمایند که «حقّقنا في الاصول أنّ جریان الأصالة البرائة العقلية في الشبهات الموضوعية مشهوراً بالفحص مطلقاً» ایشان می‌فرماید این اصول اگر برائت عقلی و اصول عقلی را بخواهیم جاری کنیم این اصول عقلیه تماماً مشروط به فحص است تا می‌رسند به این عبارت: «و أمّا الاصول الشرعية فلا يجب الفحص فيها في الشبهات الموضوعية» ایشان در اصول عملیه بین اصول عقلیه و اصول عملیه شرعیه تفصیل می‌دهند، اصول عملیه شرعیه را می‌فرمایند فحص در آن واجب نیست.

قول هشتم: در اصول عملیه، لزوم فحص به تشخیص عقلاست؛

قول هشتم فرمودند که تا مقداری که عقلا فحص را انجام می‌دهند یعنی باز اینها هم دیگر بین اصول عقلیه و اصول شرعیه فرق نگذاشتند می‌گویند این اصول عملیه تا مقداری که عقلا فحص را لازم می‌دانند فحص لازم است.

این اقوال در مسئله است.

بررسی ادله اقوال فقها درباره وجوب یا عدم وجوب فحص در شبهات موضوعیه؛

حالا ببینید ما در ادله، باید بررسی کنیم آنهایی که می‌گویند مطلقاً فحص لازم نیست ادله‌شان را بررسی کنیم، آنهایی که در بعضی از موارد یا با این قیوداتی که آمدند گفتند فحص لازم است، ادله اینها را هم بررسی بکنیم. بعد ببینیم خودمان به چه ضابطه‌ای می‌رسیم در اینجا، ان شاء الله روز سه شنبه.

تبیین چند نکته درباره اولویت ادعیه در لیالی پر برکت قدر

امشب که اولین شب از لیالی قدر هست دیگر خب ما عادتاً در ماه رمضان، آن شبی که شب قدر هست روز دیگر موفق به درس نیستیم روز سه شنبه را خدمت آقایان می‌آییم. امشب را واقعاً از همه آقایان ملتمس دعا هستیم.

در رأس دعاهایتان واقعاً حفظ اسلام و حفظ کیان شیعه و مکتب اهل بیت باشد که واقعاً هیچ زمانی از اول اسلام تا حالا من این را با دقت و با مطالعه و با توجه به همه جهات دارم عرض می‌کنم. از اول اسلام تا حالا این مقدار که اسلام امروز مورد مخاطره و مورد حمله است مکتب شیعه مورد مخاطره است نبوده. این طرح‌های گسترده که دشمنان دارند علیه اسلام پیاده می‌کنند تا یک حدی هم در بعضی از نقاط موفق هم شدند. واقعاً باید برای اسلام و برای مکتب شیعه برای این نظام جمهوری

اسلامی که امروز تنها نظام و تنها کشوری است که فریاد شیعه از آن بلند است. علمدار شیعه و مکتب اهل بیت امروز فقط همین نظام هست در دنیا و واقعاً حفظش به هزار و یک دلیل لازم است دعا برای او لازم است این نیست که بگوییم حالا خب اگر این نظام برود مثلاً موقعیت‌های ما به مخاطره می‌افتد، نه، اگر خدای نکرده یک روزی این نظام ضربه و لطمه ببیند، دیگر نه از این درس‌ها خبری است، نه از حوزه‌ها خبری است، نه از مساجد خبری خواهد بود، این را مطمئن باشید.

این را که من دارم عرض می‌کنم چون بعضی‌ها خب حالا خودم هم شنیدم گفتند نه آقا؛ اگر یک روزی هم طوری شد بالاخره «اَنَا نَحْنُ نَزَلْنَا الذِّكْرَ وَ اَنَا لَهُ لِحَافِظُونَ» به این هم تمسک می‌کنند. درست است خداوند حافظ دین هست در هر زمانی یک عده‌ای هم هستند ولی در این کشور دیگر نخواهند گذاشت. من یک سفری را رفته بودم برای آلمان، یعنی دعوت کرده بودند یک مؤتمری در آلمان بود برای علمای شیعه اروپا، حدوداً صد و پنجاه نفر از علمای شیعه آنجا جمع شده بودند. در آن مکانی که من بودم این تلویزیون و شبکه‌های ماهواره‌ای بود من یک مقدار فرصت داشتم می‌دیدم اینها را. به قدری حساب شده و مطالعه شده علیه اسلام دارند کار می‌کنند که انسان واقعاً حیرت می‌کند مثلاً یک برنامه‌ای را راجع به روحانیت گذاشته بودند. استدلال می‌کنند برای مردم، روحانی به چه درد می‌خورد؟ این سؤال را مطرح کردند تاریخ روحانیت را دارند مطرح می‌کنند اینها در ایران در تاریخ چند هزار ساله ایران آیا مفید بودند یا نبودند؟ تاریخ این سی و چند ساله مفید بودند یا نبودند؟ و خیلی هم نمونه‌ها در فلان جا این روحانی این کار را کرد و آن کار را کرد سندش را هم دارند ذکر می‌کنند. می‌آید در خود دین، در احکام دین، در عقائد، به استهزاء می‌کشند می‌خواهم عرض بکنم امروز حالا فقط در دایره استهزاء هم نیست کار مطالعاتی دارند می‌کنند. یعنی یک مطلبی که یک جوان امروزی، بگوید دلیل خوبی است خدای ناکرده. دیگر از حد استهزاء و اینها بیرون آمده. خب اینها که دارند اینقدر مطالعات عمیق به قول خودشان و به حسب ظاهر هم می‌کنند تا اسلام را می‌خواهند از بین ببرند. این نظام را می‌خواهند سرنگون بکنند. همانجا که ما بودیم روز 23 خرداد بود می‌خواستند در یک کشوری یک جمعیت خیلی مفصلی از همین منافقین تجمع بکنند.

خب حالا که اینها دارند اینقدر کار می‌کنند تلاش می‌کنند ما واقعاً هم قدر نظام را بدانیم هم دعا کنیم واقعاً. این شب‌های قدر قبل از اینکه برای خودمان برای زندگی شخصی خودمان دعا بکنیم برای اسلام و برای شیعه دعا کنیم. این روایت را از امام کاظم(علیه السلام) شنیدید که کسانی که قبل از اینکه برای خودشان دعا کنند برای برادر مؤمنشان دعا بکنند تا چه برسد به اسلام و مسلمین و همه. کسی که در حق یک برادر مؤمنش دعا می‌کند حالا بر حسب آنچه که در ذهن من هست نقل به معنا می‌کنم صد هزار برابر او خدا به او عنایت می‌کند. خیلی تعبیر عجیبی است. حالا ببینید متن اصلی روایت را از امام کاظم(علیه السلام).

بنابراین ما بیائیم در رأس دعاهایمان حفظ دین، حفظ حوزه‌ها، حفظ واقعاً سرمایه‌های دینمان، مراجع بزرگوار، رهبری معظم، اینها سرمایه‌های دینی ما هستند، مجتهدان، مدرسان، اساتید، اساتید دانشگاه، مراکز علمی، همه را من می‌گویم نه اینکه فقط حوزه، آنهایی که دارند خدمت می‌کنند، مسئولین، دولت، همه را انسان دعا کند که واقعاً این بار سنگینی که هست و در این شرایط خیلی خطرناکی که کشور قرار گرفته ان شاء الله بخوبی از این گردنه‌ها عبور بشود. مشکلات مردم، برای رفع مشکلات مردم واقعاً دعا کنیم. خب حالا ما ارتباط داریم با مردم، روز به روز مشکلات مردم از جهت اقتصادی دارد بیشتر می‌شود، آن سیاست‌های غلطی که در سال‌های گذشته بوده، حیف و میل‌های عجیب و غریب و بی نظیری که در تاریخ این کشور واقع شد در بیت المال که انسان بدنش می‌لرزد از شنیدن این حیف و میل‌ها. حالا من نمی‌خواهم بگویم اینها عمداً بوده، بسیاری از اینها روی بی تدبیری بوده و الا فرقی نمی‌کند وقتی که انسان نتواند حفظ بکند این بیت المال را حالا عمداً یا روی بی تدبیری، به قول یک کسی می‌گفت ما باید خدا را شکر بکنیم که تحریم‌ها واقع شد و الا همین مختصری هم که در این کشورها بلوکه شده از اموال ایران این هم اگر در قبل آمده بود همه‌اش از بین رفته بود. دیگر چه چیزی در اختیار مردم قرار می‌گرفت.

ببینید اینها واقعیت است من نمی‌خواهم شخصی را بگویم، ببینید خود ما واقعاً خیلی عیب داریم، نمی‌خواهم در روز ماه رمضان با زبان روزه، خدای نکرده خدای نکرده، بحث حبّ و بغض جناحی و شخصی و اینها را مطرح کنیم ولی آدم دلش برای کشور،

برای بیت المال، برای مردم می‌سوزد. چه فرصت‌های طلایی از دست رفت، چه امکاناتی در این کشور آمد و واقعاً می‌شد خیلی کشور را بهتر از این درست کرد. به ما قول دادند که در پایان دولت دهم یک بیکار در کشور نیست، حالا آمار بیکارها را ببینید؛ یک بی‌خانمان در کشور نیست، الان سه میلیون چهار میلیون می‌گویند نیازمند به خانه هستند. مسئله فساد البته نمی‌خواهم بگویم این ریشه‌اش فقط در آن دو دولت بوده، دولت‌های گذشته هم به سهم خودشان مقصر بوده‌اند، باید بیشتر از اینها برای مردم کار کرد.

حالا این را می‌خواهم عرض کنم، یک کار و وظیفه‌ای مسئولین دارند باید کار خودشان را بکنند، ما که کاری دستان نیست اما باید دعا بکنیم واقعاً، دعا کنیم کسی که امروز واقعاً کاری دستش هست، پولی دستش هست، امکاناتی دستش هست، به این کشور، به این مردم ان شاء الله خدمت کند.

و صَلَّی اللّٰه عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّآلِهِ الطَّاهِرِينَ